

QUE LA PAU SIGUI AMB TOTS VOSALTRES: CAP A UNA PAU “DESARMADA I DESARMANT”

**Missatge de Sa Santedat, el papa Lleó XIV,
per a la celebració de la 59a Jornada Mundial de la Pau**

1 de gener de 2026

«¡Que la pau sigui amb tu!»

Aquesta salutació antiquíssima, que continua sent habitual en moltes cultures, la tarda de Pasqua es va omplir de nou vigor en llavis de Jesús ressuscitat. «Pau a vosaltres!» (Jn 20,19.21) és la seva paraula, que no sols desitja, sinó que realitza un canvi definitiu en qui la rep i, d'aquesta manera, en *tota* la realitat. Per això, els successors dels Apòstols donen veu cada dia i arreu del món a la revolució més silenciosa: «Que la pau sigui amb vosaltres!» Des de la tarda de la meua elecció com a Bisbe de Roma, he volgut incorporar la meua salutació en aquest anunci coral. I vull reafirmar-lo: «Aquesta és la pau de Crist ressuscitat, una pau desarmada i una pau desarmant, humil i perseverant. Prové de Déu, Déu que ens estima a tots incondicionalment.»¹

La pau de Crist ressuscitat

Aquell que va vèncer la mort i va derruir el mur que separava els éssers humans (cf. Ef 2,14) és el Bon Pastor, que dona la vida pel ramat i que té moltes ovelles que no són de la cleda (cf. Jn 10,11.16): Crist, la nostra pau. La seva presència, el seu do, la seva victòria resplendeixen en la perseverança de molts testimonis, per mitjà dels quals l'obra de Déu continua en el món, convertint-se fins i tot més perceptible i lluminosa en la foscor dels temps.

El contrast entre les tenebres i la llum, efectivament, no és només una imatge bíblica per a descriure el part del qual està naixent un món nou; és una experiència que ens traspasa i ens sorprèn segons les proves que trobem, en les circumstàncies històriques en què ens toca viure. Ara bé, veure la llum i creure-hi és necessari per a no enfonsar-se en la foscor. Es tracta d'una exigència que els deixebles de Jesús són cridats a viure de manera única i privilegiada, però que, per molts camins, sap obrir-se pas en el cor de cada ésser humà. La pau existeix, vol habitar en nosaltres, té el suau poder d'il·luminar i eixamplar la intel·ligència, resisteix la violència i la venç. La pau té l'alè d'allò que és etern; mentre al mal se li crida “prou”, a la pau se li xiuxiueja “per sempre”. En aquest horitzó ens ha introduït el Ressuscitat. Amb aquest pressentiment viuen els qui treballen per la pau que, en el drama del que el papa Francesc va definir com “tercera guerra mundial fragmentada”, continuen resistint a la contaminació de les tenebres, com sentinelles de la nit.

Lamentablement el contrari —és a dir, oblidar la llum— és possible; llavors es perd el realisme i se cedeix a un representació parcial i distorsionada del món, sota el signe de les tenebres i de la por. Avui no són pocs els qui s'anomenen realistes a les narracions mancades d'esperances, cegues davant la bellesa dels altres, que obliden la gràcia de Déu que treballa sempre en els cors humans, encara que estiguin ferits pel pecat. Sant Agustí exhortava els

¹ Benedicció apostòlica *Urbi et Orbi* i primera salutació, lògia central de la Basílica de Sant Pere (8 maig 2025).

cristians a entaular una amistat indissoluble amb la pau, per tal que, custodiant-la en el més íntim del seu esperit, poguessin irradiar entorn seu la seva lluminosa calor. Ell, adreçant-se a la seva comunitat, escrivia: «Tingueu pau, germans. Si voleu atraure els altres envers ella, sigueu els primers a posseir-la i retenir-la. Que cremi en vosaltres allò que posseïu per tal d'encendre els altres.»²

Tant si tenim el do de la fe com si ens sembla que el tenim, benvolguts germans i germanes, obrim-nos a la pau! Acollim-la i reconeguem-la, en comptes de considerar-la llunyana i impossible. Més que ser una meta, la pau és una presència i un camí. Encara que sigui combatuda dins i fora nostre, com una petita flama amenaçada per la tempesta, tinguem-ne cura sense oblidar els noms i les històries dels qui ens n'han donat testimoniatge. És un principi que guia i determina les nostres decisions. Fins i tot en els llocs on només queden runes i on la desesperació sembla inevitable, avui trobem els qui no han oblidat la pau. Així com en la tarda de Pasqua Jesús va entrar en el lloc on es trobaven els deixebles, atemorits i desanimats, també la pau de Crist ressuscitat continua traspasant portes i barreres amb les veus i els rostres dels seus testimonis. És el do que permet que no oblidem el bé, que el reconeguem vencedor, que l'escollim de nou junts.

Una pau desarmada

Poc abans de ser arrestat, en un moment de gran intimitat, Jesús va dir als qui estaven amb ell: «Us deixo la pau, us dono la meva pau. Jo no us la dono pas com el món la dona.» I immediatament afegeix: «Que els vostres cors s'asserenin i no temin» (Jn 14,27). La torbació i el temor podien referir-se, certament, a la violència que aviat s'abatia sobre Ell. Més profundament, els Evangelis no amaguen que allò que va desconcertar els deixebles va ser la seva resposta no violenta; un camí al qual tots, començant per Pere, es van oposar, però en el qual el Mestre va demanar que seguissin fins al final. El camí de Jesús continua sent motiu de torbació i de temor. I Ell repeteix amb fermesa a qui voldria defensar-lo: «Guarda't l'espasa a la beina» (Jn 18,11; cf. Mt 26,52). La pau de Jesús ressuscitat és desarmada, perquè desarmada va ser la seva lluita dins circumstàncies històriques, polítiques i socials concretes. Els cristians, junts, han de fer-se testimonis profètics d'aquesta novetat, conscients de les tragèdies de les quals massa sovint han estat còmplices. La gran paràbola del judici universal convida tots els cristians a actuar amb misericòrdia, essent-ne conscients (cf. Mt 25,31-46). I, en fer-ho, trobaran al seu costat germans i germanes que, per diferents camins, han sabut escoltar el dolor aliè i s'han alliberat interiorment de l'engany de la violència.

Encara que avui no són poques les persones de cor disposat a la pau, un gran sentiment d'impotència les envaeix davant el curs dels esdeveniments cada vegada més incert. Ja sant Agustí indicava una paradoxa particular: «És més difícil lloar la pau que posseir-la. Efectivament, si volem lloar-la, desitgem tenir les forces per a aconseguir-la, cerquem els pensaments i mesurem les paraules; contràriament, si volem posseir-la, la tenim i posseïm sense cap esforç.»³

Quan tractem la pau com un ideal llunyà, acabem deixant de considerar escandalós que es pugui negar i que fins i tot es faci la guerra per aconseguir-la. Sembla com si faltessin les idees justes, les frases mesurades, la capacitat de dir que la pau és a prop. Si la pau no és una realitat experimentada, per a custodiar i cultivar, l'agressivitat es difon en la vida domèstica

² St. Agustí d'Hipona, *Sermó* 357, 3.

³ *Ibid.*, 1.

i en la vida pública. En la relació entre ciutadans i governants s'arriba a considerar una culpa el fet que no se'ns prepari suficientment per a la guerra, per a reaccionar davant els atacs per a respondre a les agressions. Molt més enllà del principi de defensa legítima, en el pla polític aquesta lògica d'oposició és la dada més actual en una desestabilització planetària que va assumint cada dia més dramatisme i imprevisibilitat. No és casual que les repetides crides a incrementar la despesa militar i les decisions que això comporta siguin presentades per molts governants amb la justificació de perill davant els altres. Efectivament, la força dissuasiva del poder i, en particular de la dissuasió nuclear, encarnen la irracionalitat d'una relació entre els pobles fonamentada no en el dret, la justícia i la confiança, sinó en la por i en el domini de la força. «La conseqüència» —com ja escrivia sant Joan XXIII referent al seu temps— «és clara: els pobles viuen sota un temor perpetu, com si els estigués amenaçant una tempesta que en qualsevol moment pot desencadenar-se amb ímpetu horrible. No els falta raó, perquè les armes són un fet. I si bé sembla difícilment creïble que hi hagi homes amb prou atreviment per a responsabilitzar-se de les morts i de l'assoladora destrucció que ocasionaria una guerra, resulta innegable, en canvi, que un fet qualsevol imprevisible pugui provocar d'improvís i inesperadament l'incendi bèl·lic.»⁴

Doncs bé, en el curs del 2024 les despeses militars a nivell mundial van augmentar un 9,4% respecte a l'any anterior, confirmant la tendència ininterrompuda des de fa deu anys i aconseguint la xifra de 2.718 bilions de dòlars, és a dir, el 2,5% del PIB mundial.⁵ Per si no fos prou, en l'actualitat sembla que es vulgui respondre als nous desafiaments no sols amb un esforç econòmic enorme per al rearmament, sinó també amb un reajustament de les polítiques educatives; en comptes d'una cultura de la memòria, que preservi la consciència madurada en el segle XX i no obliidi els seus milions de víctimes, es promouen campanyes de comunicació i programes educatius, en escoles i universitats, així com en els mitjans de comunicació, que difonen la percepció d'amenaques i transmeten una noció merament armada de defensa i seguretat.

Això no obstant, «el veritable amant de la pau estima també els qui en són enemics».⁶ Així recomanava sant Agustí que no es destruïssin els ponts ni s'insistís en el registre del retret, preferint el camí de l'escolta i, en la mesura que sigui possible, l'encontre amb les raons dels altres. Fa seixanta anys, el Concili Vaticà II concloïa amb la consciència d'un diàleg urgent entre l'Església i el món contemporani. En particular, la constitució *Gaudium et spes* centrava l'atenció en l'evolució de la pràctica bèl·lica: «El perill característic de la guerra moderna consisteix en el fet que dona en certa manera peu als qui posseeixen les armes científiques més modernes a perpetrar aquests crims i, per una mena de connexió inexorable, pot impel·lir les voluntats dels homes a les decisions més atroces. Perquè això no passi mai en el futur, els bisbes reunits de tot el món demanen amb gran insistència a tothom, especialment als governants de les nacions i als caps militars, que no parin mai de sospesar aquesta responsabilitat tan gran davant de Déu i de tota la humanitat.»⁷

En reiterar la crida dels Pares conciliars i estimant la via del diàleg com la més eficaç a tots els nivells, constatem de quina manera el darrer avenç tecnològic i l'aplicació en l'àmbit militar de les intel·ligències artificials hagin radicalitzat la tragèdia dels conflictes armats.

⁴ St. Joan XXIII, Carta enc. *Pacem in terris* (11 abril 1963), 60.

⁵ Cf. SIPRI *Yearbook: Armaments, Disarmament and International Security* (2025).

⁶ St. Agustí d'Hipona, *Sermó* 357, 1.

⁷ Conc. Ecum. Vat. II, Const. past. *Gaudium et spes*, 80.

Fins i tot es va delineant un procés de desresponsabilització dels líders polítics i militars, amb motiu de la creixent “delegació” a les màquines de decisions que afecten la vida i la mort de persones humanes. És una espiral destructiva, sense precedents, de l’humanisme jurídic i filosòfic sobre el qual se sosté i des del qual es protegeix qualsevol civilització. És necessari denunciar les enormes concentracions d’interessos econòmics i financers privats que van empenyent els estats en aquesta direcció; però això no és suficient si al mateix temps no es fomenta el desvetllament de les consciències i del pensament crític. L’encíclica *Fratelli tutti* presenta sant Francesc d’Assís com un exemple d’aquest desvetllament: «En aquell món farcit de torres de vigilància i de muralles protectores, les ciutats vivien guerres sagnants entre famílies poderoses, al mateix temps que creixien les zones miserables de les perifèries excloses. Allí Francesc va acollir la veritable pau en el seu interior, es va alliberar de qualsevol desig de domini sobre els altres, es va fer un dels últims i va buscar viure en harmonia amb tots.»⁸ És una història que vol continuar en nosaltres, i que requereix que unim esforços per a contribuir recíprocament a una pau desarmant, una pau que neix de l’obertura i de la humilitat evangèliques.

Una pau desarmant

La bondat és desarmant. Potser per això Déu es va fer infant. El misteri de l’Encarnació, que té el seu punt de més abaixament en la davallada a l’infern, comença en el ventre d’una jove mare i es manifesta en el pessebre de Betlem. «Pau a la terra», canten els àngels quan anuncien la presència d’un Déu sense defenses, del qual la humanitat pot descobrir-se estimada només cuidant-lo (cf. Lc 2,12-14). No hi ha res que tingui la capacitat de canviar-nos tant com un fill. I potser és precisament el fet de pensar en els nostres fills, en els nens i també en les persones que són fràgils com ells, allò que ens commou profundament (cf. Ac 2,37). Pel que fa a això, el meu venerat Predecessor escrivia: «La fragilitat humana té el poder de fer-nos més lúcids respecte a allò que roman o a allò que passa, a allò que dona vida i a allò que provoca mort. Potser per això tendim sovint a negar els límits i a evadir les persones fràgils i ferides, que tenen el poder de qüestionar la direcció que hem pres com a individus i com a comunitat.»⁹

Sant Joan XXIII va introduir per primera vegada la perspectiva d’un desarmament integral, que només pot afirmar-se mitjançant la renovació del cor i de la intel·ligència. Així escrivia a la *Pacem in terris*: «Tothom ha de convèncer-se, però, que ni la cessació en la carrera d’armaments, ni la reducció de les armes, ni, el que és fonamental, el desarmament general, no són possibles si aquest desarmament no és absolutament complet i arriba fins a les consciències mateixes; és a dir, si no s’esforcen tots a col·laborar cordialment i sincera a eliminar dels cors el temor i l’angoixosa perspectiva de la guerra. Això, per la seva part, requereix que aquella norma suprema que avui se segueix per a mantenir la pau se substitueixi per una altra de completament diferent, en virtut de la qual es reconegui que una pau internacional veritable i constant no pot sostenir-se en l’equilibri de les forces militars, sinó únicament en la confiança recíproca. Ens confiïm que és aquest un objectiu assequible. Es tracta, efectivament, d’una exigència que no sols està dictada per les armes de la raó recta, sinó que a més és en ella mateixa desitjable en grau summe i extraordinàriament fecunda en béns.»¹⁰

⁸ Francesc, Carta enc. *Fratelli tutti* (3 octubre 2020), 4.

⁹ Id., Carta al director del *Corriere della Sera* (14 març 2025).

¹⁰ St. Joan XXIII, Carta enc. *Pacem in terris* (11 abril 1963), 113.

Un servei fonamental que les religions han de prestar a la humanitat que pateix és vetllar l'intent creixent de transformar fins i tot els pensaments i les paraules en armes. Les grans tradicions espirituals, així com l'ús recte de la raó, ens portaran a anar més enllà dels llaços de sang o ètnics, més enllà de les fraternitats que només reconeixen el qui és semblant i rebutgen el qui és diferent. Avui veiem que això no es dona per suposat. Lamentablement, forma cada vegada més part del panorama contemporani arrossegar les paraules de la fe al combat polític, beneir el nacionalisme i justificar religiosament la violència i la lluita armada. Els creients han de desmentir activament, sobretot amb la vida, aquelles formes de blasfèmia que enterboleixen el sant nom de Déu. Per això, juntament amb l'acció, és cada vegada més necessari cultivar la pregària, l'espiritualitat, el diàleg ecumènic i interreligiós com a vies de pau i llenguatges d'encontre entre tradicions i cultures. Arreu del món és desitjable «que cada comunitat es converteixi en una “casa de pau”, on aprenguem a desactivar l'hostilitat mitjançant el diàleg, on es practiqui la justícia i es preservi el perdó».¹¹ Avui més que mai, en efecte, és necessari mostrar que la pau no és una utopia mitjançant una creativitat pastoral atenta i generativa.

Per altra part, això no ha de distreure l'atenció de tots sobre la importància que té la dimensió política. Els qui són cridats a responsabilitats públiques a les seues més altes i qualificades, procureu que «s'examini a fons la manera d'aconseguir que les relacions internacionals s'ajustin arreu del món a un equilibri més humà, o sigui, a un equilibri fonamentat en la confiança recíproca, la sinceritat en els pactes i l'acompliment de les condicions acordades». «Que s'examini el problema en tota la seva amplitud, de manera que pugui aconseguir-se un punt d'arrancada sòlid per a iniciar una sèrie de tractats amistosos, fermes i fecunds.»¹² És el camí desarmant de la diplomàcia, de la mediació, del dret internacional tristament desmentit per les cada vegada més freqüents violacions d'acords aconseguits amb gran esforç, en un context que requeriria no la deslegitimació, sinó més aviat el reforçament de les institucions supranacionals.

Avui, la justícia i la dignitat humanes estan més exposades que mai als desequilibris de poder entre els més forts. Com habitar un temps de desestabilització i de conflictes alliberant-se del mal? Cal motivar i sostenir qualsevol iniciativa espiritual, cultural i política que mantingui viva l'esperança, contrarestant la difusió d'actituds fatalistes «com si les dinàmiques que la produeixen procedissin de forces anònimes i impersonals o d'estructures independents de la voluntat humana».¹³ Perquè, de fet, «la millor manera de dominar i d'avançar sense límits és sembrar la desesperança i suscitar la desconfiança constant, malgrat que estigui disfressada rere la defensa d'alguns valors»,¹⁴ a aquesta estratègia s'hi ha d'oposar el desenvolupament de societats civils conscients, de formes d'associacionisme responsable, d'experiències de participació no violenta, de pràctiques de justícia reparadora a petita i gran escala. Ja ho indicava amb claredat Lleó XIII en l'encíclica *Rerum novarum*: «La reconeguda curtedat de les forces humanes aconsella i impel·leix l'home a buscar-se el suport dels altres. De les Sagrades Escripures és aquesta sentència: “És millor que estiguin dos que un de sol; tindran l'avantatge de la unió. Si l'un cau serà aixecat per l'altre. Ai del qui està sol, perquè, si cau,

¹¹ Discurs als bisbes de la Conferència Episcopal Italiana (17 juny 2025).

¹² St. Joan XXIII, Carta enc. *Pacem in terris* (11 abril 1963), 118.

¹³ Benet XVI, Carta enc. *Caritas in veritate* (29 juny 2009), 42.

¹⁴ Francesc, Carta enc. *Fratelli tutti* (3 octubre 2020), 15.

no tindrà qui l'aixequi!" (Coh 4,9-10). I també aquesta altra: "El germà, ajudat pel seu germà, és com una plaça forta" (Pr 18,19).¹⁵

Que aquest sigui un fruit del Jubileu de l'Esperança, que ha impulsat milions d'éssers humans a redescobrir-se peregrins i a començar en si mateixos aquell desarmament del cor, de la ment i de la vida al qual Déu no trigarà a respondre complint les seves promeses: «Ell serà jutge entre les nacions, arbitrarà sobre els pobles. Forjaran relles de les seves espases i falçs de les seves llances. Cap nació no empunyarà l'espasa contra una altra ni s'entrenaran mai més a fer la guerra. Casa de Jacob, veniu, caminem a la llum del Senyor» (Is 2,4-5).

Lleó XIV

Vaticà, 8 de desembre de 2025

¹⁵ Lleó XIII, Carta enc. *Rerum novarum* (15 maig 1891), 35.